

A ד"ט

Intro

Today we will learn בע"ה of בבא קמא דף צ"ב
Some of the topics we will learn about include.

אע"פ שהוא נותן לו

אין נמחל לו עד שיבקש ממנו

Even if a person pays his victim בושת, compensation for embarrassment, he is not forgiven by Hashem until he specifically asks the victim for forgiveness.

ומנין שאם לא מחל לו

שהוא אכזרי

And if the victim refuses to forgive him, he is cruel.

The Gemara's explanation of the Pesukim in the incident between שרה and אבימלך

The Torah sources for many proverbs that people are accustomed to repeat

Some of the more well-known are:

כל המבקש רחמים על חבירו

והוא צריך לאותו דבר

הוא נענה תחילה

If a person davens for his friend about something they both need, the one who davens is answered first

A

אע"פ שהוא נותן לו
אין נמחל לו
עד שיבקש ממנו

ומנין שאם לא מחל לו
שהוא אכזרי

The incident between
שרה and אבימלך

כל המבקש רחמים על חבירו
והוא צריך לאותו דבר
הוא נענה תחילה

B

בהדי הוצא לקי כרבא

Cabbage that grows near thorns, is also uprooted with the thorns; which is a way of saying

אוי לרשע אוי לשכנו

The neighbors of a wicked person are also punished.

בתר עניא אזלא עניותא

Poverty follows the poor person

B

בהדי הוצא
לקי כרבא

אוי לרשע
אוי לשכנו

בתר עניא
אזלא עניותא

C חמרא למריה
טיבותא לשקייה
The host provides the wine, but the credit is given to the
one who actually serves it.

בירא דשתית מיניה
לא תשדי ביה קלא
Don't throw dirt into a well from which you drank.

כד הוינן זוטרי לגברי
השתא דקשישנא לדרדקי
When we were young we were respected as men, but now
that we are old, we are treated as children.

C

◆

**חמרא למריה
טיבותא לשקייה**

◆

**בירא דשתית מיניה
לא תשדי ביה קלא**

◆

**כד הוינן זוטרי לגברי
השתא דקשישנא לדרדקי**

1 So let's review ...

Zugt Di Mishnah

אע"פ שהוא נותן לו
אין נמחל לו עד שיבקש ממנו

Even if a person compensates his victim for בושת as required, he is not forgiven by Hashem until he specifically asks the victim for forgiveness. This is derived from the Pasuk in the incident of אבימלך and אברהם ועתה השב אשת האיש וגו' ויתפלל בעדך וחיה

As the מהרש"א explains

שיפייס לאברהם עד שימחול לו ויתפלל בעדו Hashem instructed אברהם to ask אבימלך for forgiveness to the extent that אברהם would even daven for him.

ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי

And if the victim refuses to forgive him, he is cruel, as the Pasuk states

'ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו' ויתפלל אברהם and Davened for him.

1

מלאכה

אע"פ שהוא נותן לו
אין נמחל לו עד שיבקש ממנו

Even if a person compensates his victim for בושת, he is not forgiven by Hashem until he specifically asks the victim for forgiveness.

This is derived from the Pasuk in the incident of אבימלך and אברהם

ועתה השב אשת האיש וגו'
ויתפלל בעדך וחיה

As the מהרש"א explains

שיפייס לאברהם עד שימחול לו ויתפלל בעדו Hashem instructed אבימלך to ask אברהם for forgiveness to the extent that אברהם would even daven for him.

ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי

And if the victim refuses to forgive him, he is cruel, as the Pasuk states

ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו' and Davened for him.

2 The Gemara now elaborates on the Pesukim regarding this incident.

1.

The Pasuk states

השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך

Hashem needed to specify that אברהם was a נביא, a prophet, because אבימלך had claimed

הגוי גם צדיק תהרוג

הלא הוא אמר לי אחותי היא

והיא גם היא אמרה אחי הוא

I am completely innocent, because they both told me that they are brother and sister, and I did not need to assume they were married. Therefore, Hashem told him

נביא הוא וכבר לימד

אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו

או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא אחותך היא

אברהם said this only because he had taught that when a

stranger comes to town, it is proper to inquire about his

need for provisions, but it is not proper to inquire about his wife's status, whether she is his wife or his sister.

And since your people did inquire so, he needed to protect himself; and you should have realized this.

2

1

השב אשת האיש

Hashem needed to specify

that אברהם was a נביא

because אבימלך had claimed...

כי נביא הוא ויתפלל בעדך

הגוי גם צדיק תהרוג

הלא הוא אמר לי

אחותי היא

והיא גם היא אמרה

אחי הוא

I am completely innocent,

because they both told me

they are brother and sister,

and I did not need to

assume they were married!

Therefore, Hashem told him...

נביא הוא

וכבר לימד

אכסנאי שבא לעיר

על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו

או על עסקי אשתו שואלין אותו

אברהם said this only because

he had taught that when a

stranger comes to town,

it is proper to inquire about

his need for provisions,

but it is not proper to inquire

about his wife's status,

whether she is his wife or his sister.

And since your people did inquire so,

he needed to protect himself;

and you should have realized this.

3

2.
The Pasuk states
כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך
שתי עצירות הללו למה
The double term teaches that in addition to not being able
to give birth, other bodily functions were also restrained.
And the Gemara cites various opinions as to which of the
following were restrained:
שכבת זרע וקטנים ופי טבעת ולידה

3.
The words בעד כל רחם teach
אפילו תרנגולת של בית אבימלך
לא הטילה ביצתה
Even the chickens could not lay their eggs.
=====

3

2
כי עֶצֶר עֶצֶר ה' בַּעַד כָּל רִחִים
לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ
לְמִי עֲצִירוֹת בְּאֵלֵי אִמֶּה

The double term teaches that in addition to not being able
to give birth, other bodily functions were also restrained.

And the Gemara cites various opinions
as to which of the following were restrained:
שכבת זרע וקטנים ופי טבעת ולידה

3
כי עֶצֶר עֶצֶר ה' בַּעַד כָּל רִחִים
לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ
אֲפִילוֹ תְרַנְגוּלוֹת שֶׁל בֵּית אֲבִימֶלֶךְ
אֵל פִּטְיָהּ בִּיצָתָהּ
Even the chickens could not lay their eggs.

4

The Gemara now proceeds with the Torah sources that
מרי רבה בר רבא and רבא gave for many proverbs that people are
accustomed to repeat. We must understand that these are
not necessarily ראיות but רמזים.

1.
כל המבקש רחמים על חבירו
והוא צריך לאותו דבר
הוא נענה תחילה
If a person davens for his friend about something they
both need, the one who Davens is answered first.

מרי רבה בר רבא said the source is in the Pasuk
'וה' שב את שבות איוב
בהתפללו בעד רעהו
Hashem helped איוב after he Davened for his friend.

רבא says the source is in the Pasuk
'וה' פקד את שרה כאשר אמר וגו'
מעוברת שרה
כאשר אמר אברהם אל אבימלך
אבימלך Davened for אברהם;

4

Torah sources רבא בר מרי and רבא gave
for many proverbs that people are accustomed to repeat.

1
כל המבקש רחמים על חבירו
והוא צריך לאותו דבר
הוא נענה תחילה

If a person davens for his friend about something
they both need,
the one who Davens is answered first.

רבא
the source is in the Pasuk

'וה' פקד את שרה
כאשר אמר וגו'
מעוברת שרה

כאשר אמר אברהם
אל אבימלך

אבימלך Davened for אברהם;

רבא בר מרי
the source is in the Pasuk

'וה' שב את שבות איוב
בהתפללו בעד רעהו

Hashem helped איוב after he
Davened for his friend.

5 2.
 בהדי הוצא לקי כרבא
 Cabbage that grows near thorns is also uprooted with the thorns.
 As Rashi explains
 שכיני רשע לוקין עמו
 Also known as
 אוי לרשע אוי לשכנו
 The neighbors of a wicked person are also punished.
 מרי said the source is in the Pasuk that Hashem told
 ירמיהו
 'למה תריבו אלי כלכם פשעתם בי נאם ה'
 רבא says the source is in the Pasuk that Hashem told
 משה
 ואהרן
 עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורותי

5 2

בהדי הוצא לקי כרבא
 Cabbage that grows near thorns
 is also uprooted with the thorns.

As Rashi explains
 שכיני רשע לוקין עמו
Also known as
 אוי לרשע אוי לשכנו
 The neighbors of a wicked person are also punished

רבא
 the source is in the Pasuk
 that Hashem told ירמיהו ואכא
**עַד אַנְהּ מֵאַנְתֶּם
 לְשׁוֹר מִצְוֹתַי
 וְתוֹרוֹתַי**

רבא מרי
 the source is in the Pasuk
 that Hashem told ירמיהו
**לְמָה תְּרִיבוּ אֵלַי
 כְּלַכֶּם פְּשָׁעֵתֶם בִּי
 נָאם ה'**

6 3.
 בתר עניא אזלא עניותא
 Poverty follows the poor person.
 מרי said the source is in the Mishnah in Masechta
 ביכורים;
 עשירים מביאין בכורים בקלתות של זהב ושל כסף
 The rich brought the fruits in baskets of gold and silver,
 ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה
 The poor brought the fruits in wicker baskets.
 הסלים והבכורים נותנים לכהנים
 The poor people's baskets were given to the Kohanim
 along with the בכורים, while the rich kept their expensive
 baskets.
 רבא says the source is in the Pasuk of מצורע
 וטמא טמא יקרא
 Besides being a מצורע, he must also publicize that he is
 טמא.

6 3

בתר עניא אזלא עניותא
 Poverty follows the poor person.

רבא
 the source is in the Pasuk
וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא
 Besides being a מצורע,
 he must also publicize
 that he is טמא.

רבא מרי
 the source is a mishnah
**עשירים מביאין
 בכורים בקלתות של
 זהב ושל כסף**
 The rich brought the fruits in
 baskets of gold and silver,
**ועניים בסלי נצרים
 של ערבה קלופה**
 The poor brought the fruits
 in wicker baskets.
הסלים והבכורים נותנים לכהנים
 The poor people's baskets were given to the Kohanim
 along with the בכורים
 while the rich kept their expensive baskets.

7

4.

השכם ואכול בקיץ מפני החמה
ובחורף מפני הצינה

A person should rise early to eat, in the summer, before it becomes hot, and in the winter, before it becomes cold, because

ואמרי אינשי שיתין רהוטי רהוט
ולא מטו לגברא דמצפרא כרך

Sixty people running cannot catch up to a person who ate bread in the morning.

מורי רבה said the source is in the Pasuk

לא ירעבו ולא יצמאו
ולא יכם שרב ושמש

Those who are not hungry and thirsty shall not be harmed from the sun.

רבה says the source is in the Pasuk

ועבדתם את ה' אלהיכם
זו קריאת שמע ותפלה

וברך את לחמך ואת מימך
זו פת במלח וקיתון של מים

One who eats bread with salt, and drinks a jug of water, in the morning right after Davening;

מכאן ואילך

והסירותי מחלה מקרבך

He will be spared from all ailments, as the word מחלה is 83 בגמטריא, which alludes to 83 ailments of the מרה, the gall bladder,

וכולן פת במלח שחרית וקיתון של מים מבטלן

And they are all averted if a person eats bread and water in the morning.

7

4

השכם ואכול בקיץ מפני החמה
ובחורף מפני הצינה

A person should rise early to eat, in the summer, before it becomes hot, and in the winter, before it becomes cold, because

ואמרי אינשי

שיתין רהוטי רהוט

ולא מטו לגברא דמצפרא כרך

Sixty people running cannot catch up to a person who ate bread in the morning.

רקא

the source is in the Pasuk

ועבדתם

את ה' אלהיכם

15 קריאת שמע ותפלה

וברך את לחמך

ואת מימך

15 פת במלח וקיתון של מים

מכאן ואילך

והסירותי מחלה

מקרבך

He will be spared from all ailments.

רקפ מר מרי

the source is in the Pasuk

לא ירעבו

ולא יצמאו

ולא יכם שרב

ושמש

Those who are not hungry and thirsty shall not be harmed from the sun.

The word מחלה is 83 בגמטריא,

which alludes to 83 ailments of the מרה, the gall bladder,

וכולן פת במלח שחרית וקיתון של מים מבטלן

And they are all averted if a person eats

bread and water in the morning.

8

5.

חברך קרייך חמרא
אוכפא לגביך מוש

If someone calls you a donkey, wear a saddle on your back, as Rashi explains

הודה לדבריו ואל תענהו

Accept his insult, and don't respond.

הגר מלאך asked the

ויאמר

הגר שפחת שרי

'אי מזה באת וגו'

And the granger responded

מפני שרי גברתי אנכי בורחת

6.

מילתא גנאה דאית ביך

קדים אמרה

A person should mention his faults before others do, as

בתואל אליעזר

ויאמר עבד אברהם אנכי

7.

שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה מטייפי

Although, the goose walks bent downward, its eyes are focused in the distance, in search of food.

As Rashi explains;

מחמת ענותנותו לא יהא בוש מלשאול דבר הצריך לו

בין לתורה בין לפרנסתו ולתבוע חובו

A humble person should not be ashamed to ask for his needs of Torah, a livelihood, or to collect a debt.

דוד אביגיל asked

והטיב ה' לאדני וזכרת את אמתך

8

5

חברך קרייך חמרא אוכפא לגביך מוש

If someone calls you a donkey, wear a saddle on your back,

Rashi explains

הודה לדבריו ואל תענהו

Accept his insult, and don't respond.

As the granger asked

ויאמר הגר שפחת שרי אי מזה באת וגו'

And the granger responded

מפני שרי גברתי אנכי בורחת

6

מילתא גנאה דאית ביך קדים אמרה

A person should mention his faults before others do,
as בתואל אליעזר

ויאמר עבד אברהם אנכי

7

שפיל ואזיל בר אווזא ועיניה מטייפי

Although, the goose walks bent downward
its eyes are focused in the distance, in search of food.

Rashi explains;

מחמת ענותנותו לא יהא בוש מלשאול דבר הצריך לו
בין לתורה בין לפרנסתו ולתבוע חובו

A humble person should not be ashamed to ask
for his needs of Torah, livelihood, or collect a debt.

As אביגיל asked

והטיב ה' לאדני וזכרת את אמתך

9

8.

שיתין תכלי מטייה לככא
דקל חבריה שמע ולא אכל
Sixty pains befall a person who sees his friend eating
while he is hungry, as דוד נתן הנביא told
ולי אני עבדך וגוי לא קרא

And also as the Pasuk relates that after יצחק married רבקה
ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה
and אברהם also took another wife.

9.

חמרא למריה
טיבותא לשקייה
The host provides the wine, but the thanks is given to the
one who actually serves it, as the Pasuk states;
ויהושע בן נון מלא רוח חכמה
כי סמך משה את ידיו עליו
As Rashi explains
תלה החכמה במשה והגדולה במשה
כאילו היא נותנה ליהושע
והיא אינה אלא מפי הקב"ה
The Pasuk associated משה's greatness with יהושע,
although it was all from Hashem.

9

8

שיתין תכלי מטייה לככא
דקל חבריה שמע ולא אכל

Sixty pains befall a person
who sees his friend eating while he is hungry,

As דוד נתן הנביא told

ולי אני עבדך וגוי לא קרא

And also as the Pasuk relates

After רבקה יצחק married

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה

קטורה

and אברהם also took another wife.

9

חמרא למריה
טיבותא לשקייה

The host provides the wine,
but the thanks is given to the one who actually serves it,
as the Pasuk states;

ויהושע בן נון מלא רוח חכמה
כי סמך משה את ידיו עליו

As Rashi explains

תלה החכמה במשה והגדולה במשה

כאילו היא נותנה ליהושע

והיא אינה אלא מפי הקב"ה

The Pasuk associated משה's greatness with יהושע,
although it was all from Hashem.

10. כלבא בכפניה גללי מבלע
A hungry dog will consume even stones, as the Pasuk states
ונפש רעבה כל מר מתוק
To the hungry, even something bitter is sweet.

11. מטייל ואזיל דיקלא בישא
גבי קינא דשרכי
A weak date tree grows near the barren trees. This means that people seek out the company of those of their ilk.
This is found

1. In the תורה
וילך עשו אל ישמעאל
2. In נביאים
ויתלקטו אל יפתח אנשים רקים ויהיו עמו
3. In כתובים
כל עוף למינו ישכון
ובני אדם לדומה לו
4. In the Mishnah
כל המחובר לטמא טמא
5. In the Braisa
לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב
אלא מפני שהוא מינו

10
כלבא בכפניה גללי מבלע
A hungry dog will consume even stones,
As the Pasuk states
וְנֶפֶשׁ רַעֲבָה כָּל מֵר מִתּוֹק
To the hungry, even something bitter is sweet.

11
**מטייל ואזיל דיקלא בישא
גבי קינא דשרכי**
A weak date tree grows near the barren trees.
This means that people seek out the company of those of their ilk.

This is found...

2 נביאים	1 תורה
ויתלקטו אל יפתחו אנשים רקים ויהיו עמו	וילך עשו אל ישמעאל
3 כתובים	
כל עוף למינו ישכון ובני אדם לדומה לו	
5 בריתא	4 מלך
לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו	כל המחובר לטמא טמא

11. קרית חברך ולא ענך
רמי גודא רבה שדי ביה
If a person rebuked his friend and was ignored, he shall throw a wall over him, as Rashi explains
הניחו ויפול ברשעו
Let him be, and he will fall in his wickedness, as the Pasuk states
יען טהרתיך ולא טהרת מטומאתך
לא תטהרי עוד

11
**קרית חברך ולא ענך
רמי גודא רבה שדי ביה**
If a person rebuked his friend and was ignored,
he shall throw a wall over him.
As Rashi explains
הניחו ויפול ברשעו
Let him be, and he will fall in his wickedness,
as the Pasuk states
**יען טהרתיך ולא טהרת מטומאתך
לא תטהרי עוד**

12 13.
 בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה קלא
 Don't throw dirt into a well from which you drank; which means that one should always show *הכרת הטוב*, gratitude; as the Pasuk states
 ולא תתעב מצרי
 כי גר היית בארצו

14.
 אי דלית דורא דלינא
 ואי לא לא דלינא
 If you will assist me in carrying this load, I will lift it, but if not, I won't lift it, as the Pasuk states
 ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי
 ואם לא תלכי עמי לא אלך

13 15.
 כד הוינן זוטרי
 לגברי
 השתא דקשישנא
 לדרדקי
 When we were young we were respected as men, but now that we are old, we are treated as children, as when כלל entered the Midbar
 וה' הולך לפניהם
 Hashem Himself led them;
 But later the Pasuk states
 הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמורך בדרך

12 13
**בירא דשתית מיניה
 לא תשדי ביה קלא**
 Don't throw dirt into a well from which you drank; which means that one should always show *הכרת הטוב*.

As the Pasuk states

**ולא תתעב מצרי
 כי גר היית בארצו**

14
**אי דלית דורא דלינא
 ואי לא לא דלינא**
 If you will assist me in carrying this load, I will lift it, but if not, I won't lift it,

As the Pasuk states

**ויאמר אליה ברק
 אם תלכי עמי והלכתי
 ואם לא תלכי עמי לא אלך**

13 15
**כד הוינן זוטרי
 לגברי
 השתא דקשישנא
 לדרדקי**
 When we were young we were respected as men, but now that we are old, we are treated as children,

As when כלל entered the Midbar

**וה' הולך לפניהם
 Hashem Himself led them**

But later the Pasuk states

**הנה אנכי שולח מלאך לפניך
 לשמורך בדרך**